

Vězeňská služba České republiky
Vazební věznice Praha Pankrác, 1. zástupce ředitele
Soudní 988/1, P.O. BOX 5, 140 57 Praha 4, ID DS: xpzd46b

Č. j. VS-20298-6/ČJ-2021-800200-VOP

Kancelář Veřejného ochránce práv
Mgr. Monika Šimůnková
Údolní 39
602 00 Brno

– datovou zprávou –

Praha 4 27. května 2021
Počet stran: 5

Zpráva z návštěvy zařízení - vyřízení žádosti

Na základě Vaší žádosti a vyjádření k bodům č. 5, 6, 11, 12, 14, 16, 20, 22 předchozí zprávy, ze dne 6. 4. 2021, kterou evidujete pod sp. zn.: 7/2020/NZ/JM a č.j.: KVOP-13557/2021, Vám sděluji následující.

5) Důkladné osobní prohlídky provádět pouze individuálně na základě zhodnocení rizik

Podle vnitřního předpisu VS ČR se důkladná osobní prohlídka provádí tehdy, existuje-li důvodné podezření založené na individuálním zhodnocení rizik, že vězněná osoba má u sebe **nebezpečné předměty nebo nepovolené věci**. Podle stejného předpisu lze navíc důkladnou osobní prohlídku provést jen tehdy, nelze-li jejího účelu dosáhnout jiným opatřením (např. použitím vhodných technických prostředků či provedením preventivní osobní prohlídky). Je třeba zdůraznit, že technické prostředky, kterými jsou příslušníci VS ČR při osobních prohlídkách vězněných osob vybaveni, slouží výhradně k odhalení přítomnosti kovových předmětů nebo předmětů obsahujících kovové části (ruční detektory, detekční rámy, detekční křesla). Kontrola rentgenem slouží výhradně ke kontrole věcí a zavazadel. Preventivní osobní prohlídka se zaměřuje zpravidla na odhalení předmětů, kterými by vězněná osoba mohla ohrozit bezpečnost eskorty, zdraví nebo život jiných osob, tedy **na odhalení nebezpečných předmětů**. Provádí se pečlivým prohledáním oděvních svršků, aniž by je prohlížený odkládal. Pokud je to k dosažení účelu prohlídky nezbytně nutné, lze u prohlíženého oděvní svršek odložit. Je tedy zcela zřejmé, že preventivní osobní prohlídka v kombinaci s použitím technických prostředků, kterými jsou výhradně detektory kovů, má své limity. Pomocí preventivní osobní prohlídky může být odhalena většina nebezpečných předmětů, ale **zdaleka ne většina nepovolených věcí**.

K provedení osobní prohlídky u vězněné osoby zmocňuje příslušníka zákon č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, kde je v příslušném oprávnění uvedeno, že **příslušník je oprávněn provést u osoby ve výkonu zabezpečovací detence, ve výkonu vazby nebo ve výkonu trestu odnětí svobody osobní prohlídku a prohlídku jejích věcí, prohlídku těla, snímání daktyloskopických otisků a pořizování obrazových záznamů, popřípadě nařídit, aby se tato osoba podrobila lékařské prohlídce**. Tato problematika je dále dosti obecně upravena zákonem o výkonu vazby a zákonem o výkonu trestu odnětí svobody, a také jejich prováděcími předpisy (řád výkonu vazby, řád výkonu trestu odnětí svobody). Společným účelem osobních prohlídek je v obou případech (ve výkonu vazby i ve výkonu trestu odnětí svobody) **zájem na**

zajišťování vnitřního pořádku ve věznicích. Odlišné je ale pokračování definice účelu osobních prohlídek. Zatímco u obviněného je účelem **vyločení toho, aby u sebe měl věc, jejíž držení je ve vazbě zakázáno**, tak u odsouzeného je účelem **vyločení toho, aby měl u sebe věc, kterou by narušoval účel výkonu trestu**. Vodítkem je pak výčet věcí definovaný v obou prováděcích předpisech, které nesmí obsahovat balíček pro odsouzeného a obviněného. Ten je v obou předpisech téměř totožný, přičemž podle povahy jednotlivých věcí obsahuje jak nebezpečné předměty, tak i „pouze“ nepovolené věci.

Je třeba zdůraznit, že vnitřní předpis, který obsahuje detailnější úpravu osobních prohlídek, používá s výjimkou několika málo konkrétních případů v naprosté většině termín **vězněná osoba**. Konkrétně k obviněným je předpis poněkud přísnější, neboť v jejich případě je stanovena preventivní osobní prohlídka obligatorně při každém vyvedení z cely, zatímco u odsouzeného pouze fakultativně, je-li to vzhledem k povaze prováděného úkonu nebo k zajištění bezpečnosti vhodné. Konkrétní situace, které jsou výše uváděny (eskorta, kontakt s obhájcem či advokátem, návštěva), se týkají jak obviněných, tak i odsouzených. Každý příslušník provádějící osobní prohlídku, ať důkladnou nebo preventivní, má za její provedení osobní odpovědnost. Špatné nebo nedbalé provedení osobní prohlídky může mít za následek ohrožení zdraví nebo života příslušníka či jiných osob, průnik zakázaných věcí do věznic, narušení účelu výkonu vazby (možný vliv na průběh trestního řízení) nebo výkonu trestu odnětí svobody. Zcela logicky proto každý příslušník vychází primárně ze situace, za které je osobní prohlídka prováděna. Největším bezpečnostním rizikem z hlediska držení nebezpečných předmětů je v první řadě eskorta jakékoliv vězněné osoby mimo areál věznic. Z hlediska držení zakázaných věcí nebo věcí způsobilých narušit výkon vazby či trestu odnětí svobody představuje největší riziko setkání s osobou zvenčí (setkání s obhájcem či advokátem, návštěva, apod.). Požadavek, aby každý příslušník zajišťující tyto úkony, byl vždy detailně seznámen s individuální charakteristikou vězněné osoby včetně její trestné činnosti, aby pak mohl pokaždé na základě individuálního zhodnocení rizik u každé vězněné osoby individuálně přizpůsobit způsob provedení její osobní prohlídky, je vzhledem k širokému okruhu příslušníků zajišťujících osobní prohlídky naprosto nereálný. Každý příslušník by musel znát detailně nejen charakteristiku vězněné osoby, ale také její postavení v hierarchii spoluvězňů, aby u ní mohl předem předpokládat nebo vyloučit možné zneužití jiným spoluvězněm pro pronášení zakázaných věcí či nebezpečných předmětů. V praxi by se tak jednalo o nežádoucí širší sdílení tzv. operativních poznatků, které jsou následně využívány při neplánovaných dílčích a technických prohlídkách oddílů nebo jednotlivých cel. Vzhledem k tomu, že k předvádění vězněných osob dochází denně prakticky po celých 24 hodin (připouštím, že v nočních hodinách výjimečně, spíše za účelem návštěvy lékaře při akutních zdravotních problémech), by k tomu, aby mohl předvádějící příslušník vždy řádně vyhodnotit veškerá rizika, musel mít zajištěn neomezený přístup do Vězeňského informačního systému, a to každý sloužící příslušník. Vycházet jen z aktuálního chování vězněné osoby a právní kvalifikace jejího protiprávního jednání, pro které je omezen na svobodě, je zavádějící. Je třeba znát i historii vězněné osoby, pochvaly, tresty, zda hrozí další trestní stíhání a další množství informací, teprve poté lze vyhodnotit opravdu reálné riziko. Zde narážíme na GDPR, kdy by za těchto podmínek mohl každý o vězněné osobě načíst vše, ochrana GDPR by prakticky neexistovala a např. kódy vězně jsou v tu chvíli k ničemu. Ochrana osobních dat je přitom rovněž citlivou tématikou v případě vězněných osob. Je třeba si uvědomit, že jsou často předváděny osoby, které přijely mezikrajovou eskortou v úterý a ve čtvrtek, po provedení např. eskorty k soudu apod., zase odjíždějí (cca 100 osob týdně, není možné je znát osobně). V současné době přijde předvádějící příslušník a odvede vězněnou osobu z bodu A do bodu B, zná jen jméno, příjmení a kód. Dochází tak ke konfliktu mezi ochranou lidské důstojnosti a ochranou GDPR. Zajištěním prvně jmenované ochrany je porušena druhá jmenovaná a naopak. Z logiky věci by větší ochrana měla být věnována lidské důstojnosti, avšak v prostředí věznic je zásadním problémem bezpečnost, ať již předváděné vězněné osoby, nebo dalších vězněných osob či vězeňského personálu.

Pomyslným trnem v oku jsou dle vyjádření výše zcela nepochybně důkladné osobní prohlídky prováděné po setkání obviněného s obhájcem či advokátem. Dochází k nim ale také po výslechu policejního orgánu, a to bez ohledu na to, zda je prováděn ve věznicích nebo mimo ni. Je nutné

zdůraznit, že k setkání obviněných s obhájci či advokáty, nebo k výslechům policejním orgánem, pokud se koná ve věznici, dochází bez zrakové i sluchové kontroly příslušníků VS ČR. Zákon o výkonu vazby navíc připouští během návštěvy přijetí balíčku s povolenými potravinami a věcmi osobní potřeby, ale také přímé předání a převzetí vlastního oděvu, prádla a obuvi za účelem jejich výměny a převzetí hygienických potřeb. Přijetí balíčku zákon připouští také při návštěvě obviněného obhájcem nebo advokátem. K pokusům obhájců, advokátů nebo policistů předat přímo obviněným cigarety, potraviny nebo časopisy dochází prakticky neustále. Objevily se i případy, kdy byla vězněná osoba vrácena do věznice po výslechu policejního orgánu, přičemž byl u ní při následné důkladné osobní prohlídce nalezen poměrně sofistikovaně ukrytý mobilní telefon. V letošním roce bylo na ČAK oznámeno předání peněžní hotovosti obviněnému během návštěvy obhájce. Rozdíl mezi preventivní osobní prohlídkou a důkladnou osobní prohlídkou nejlépe demonstruje nedávný případ, kdy byl při důkladné osobní prohlídce vězněné osoby, realizované bezprostředně po jejím dodání do věznice policejní eskortou, nalezen sáček s drogou. Policisté zajisté před započítáním eskorty provedli preventivní osobní prohlídku (v jejich podmínkách tzv. prohlídku na zbraň), kterou ale nebylo odhaleno držení drogy.

Vězněné osoby si všímají svého okolí, aby mohly vytěžit z minima maximum. Jestliže někdo nebývá prohlížen důkladně, protože má jen např. nedbalostní trestný čin apod., ví o tom. Taková vězněná osoba pak čelí tlaku ostatních, aby jim něco pronesla. Když vyhoví, riskuje další trestní stíhání, když nevyhoví, je k tomu neustále tlačena okolím. To, že jsou prohlédnuty všechny osoby, které byly ve styku s osobami mimo VS ČR, vlastně chrání je samotné před možným nátlakem a útoky ostatních vězněných osob. Při preventivní prohlídce je možné využít detektor kovu, ale tento nedetekuje drogy, léčiva či motáky a vzkazy vězněných osob, kterými se snaží ovlivňovat výpovědi svědků, dalších obviněných na svobodě apod.

Dále je třeba vnímat, že za den jsou předvedeny desítky i stovky vězněných osob a jen tato úzká skupina podléhá důkladné osobní prohlídce. Jedná se o malé procento předvedených. Žádáte soupis událostí, kdy byly nepovolené předměty nalezeny po úkonech obhájce za rok 2020. Mohu je vyhledat, neexistuje však evidence. Je třeba prohlédnout celý rok všech událostí a je to časově náročné. Pokud na tom však trváte, navrhuji bych spíše rok 2019, neboť rok 2020 byl velmi ovlivněn situací kolem covid 19 a obhájci (téměř) nenavštěvovali vězněné osoby. Tyto úkony byly prováděny pomocí SKYPE. Rok 2020 tak nemá odpovídající výpovědní hodnotu.

6) Pořizovat vždy fotodokumentaci zranění obviněných a ukládat ji do příslušné zdravotnické dokumentace.

Ostře se vyhrazuji proti nařčení, že by příslušníci oddělení prevence a stížností manipulovali s důkazními prostředky s kolegiální. Pověřený orgán VS ČR je v prostředí věznic jedním z garantů zákonnosti. Neznám jediný případ ve VV Praha Pankrác, kdy se tomu tak stalo, a to jsem sám uvedené oddělení 6 let řídil. Navíc je třeba si uvědomit, že i lékaři jsou kolegové. Stejně, jako je uložena zdravotnická dokumentace, tak je ukládána spisová dokumentace tohoto oddělení. Navíc, zatímco lékaři jsou často laici v dokumentaci důkazních prostředků a zacházení s fotoaparátem, pak příslušníci oddělení prevence a stížností absolvují (vybraná část) kurz pomocného kriminalistického technika. Kurz zaměřený na dokumentaci trestných činů, včetně fotodokumentace a zacházení s fotoaparáty. Jsou to příslušníci, kteří běžně zhotovují dokumentaci nejrůznějších trestných činů, pokusů sebevražd, dokonaných sebevražd. Právě oni jsou odborníky v dokumentaci, ne lékař. Navíc, lékaři jsou opravdu přetížení pro jejich podstatu a nelze jim přímo nařídít činnost, pro kterou nemají odbornost. Veškerá sporná zranění jsou dokumentována a jsou součástí spisů oddělení prevence a stížností. Stane-li se například napadení mezi vězněnými osobami s těžším následkem a je zahájeno trestní řízení dle ustanovení § 158 odst. 3 trestního řádu, je taková fotodokumentace součástí trestního spisu a nelze ji poskytovat dál (ani lékaři) bez souhlasu dozorců státního zástupce. Pakliže to situace dovolí, lze fotodokumentaci založit do zdravotní dokumentace, ale poskytovat by ji měl pověřený orgán lékaři, ideálně v digitální formě, bez nutnosti tisku, např. na nosiči. Jsem však toho názoru, že toto nelze činit pouze v jedné z věznic a je třeba vznést takovýto požadavek na GR VS ČR, kvůli plošnému opatření v celé VS

ČR. Každopádně i drobná opatření mají finanční dopad na chod VS ČR (datové nosiče, barevný tisk apod.), což je v době, kdy byly vynaloženy vysoké finanční prostředky na opatření proti covid 19, nežádoucí. Toto mi ale nepřísluší hodnotit.

11) Poskytovat obviněným týdně minimálně sedm kusů erárního spodního prádla a ponožek a dvě trika místo jednoho.

Vzhledem k tomu, že tato problematika bude Vaším úřadem řešena centrálně, tedy s Generálním ředitelstvím Vězeňské služby České republiky, pouze konstatuji, že toto je vzato na vědomí. Osobně nemám námitek proti navrženému opatření, je však pochopitelné, že k takovému kroku nemůže přistoupit VV Praha Pankrác sama. V současné chvíli zcela naplňuje vnitřní normy a zavedení tohoto opatření by znamenalo zvýšení finančních prostředků nutných na zabezpečení tohoto opatření, které je vůči vnitřní normě nadstandardem. Organizační jednotka se však musí chovat jako řádný hospodář a nemůže tak učinit svévolně. Předpokládám, že v této otázce dojdete ke společnému konsensu či kompromisu. Do té doby bude VV Praha Pankrác vydávat spodní prádlo dle platných norem.

12) Zajistit praní veškerých kusů erárního oděvu, tedy i ponožek.

K výše uvedenému sděluji, že obvinění i vrchní dozorcí zajišťující výměnu prádla, byli o tomto poučeni.

14) Zavést delší, anebo častější sprchování obviněných.

Při počtech vězňených osob a cenách energií, včetně vody, nelze svévolně navýšit frekvenci vůči vnitřní normě a vystačit s přidělenými finančními prostředky. Toto je v rozporu s řádným hospodařením věznice. Jedná se o miliony korun i jen v jedné organizační jednotce, natož ve všech organizačních jednotkách. Problematiku zvýšení frekvence je třeba řešit s Generálním ředitelstvím VS ČR, které by muselo navýšit všem organizačním jednotkám (nebo jen vazebním věznicím) rozpočet v oblasti energií. Pro příklad, VV Praha Pankrác má pro rok 2021 přiděleno 13 Mio Kč na vodu, přičemž již teď je zřejmé, že na podzim tohoto roku bude potřeba požádat o navýšení rozpočtu v této oblasti, a to za současného stavu, bez zvýšení frekvence koupání. Navíc obvinění se mohou častěji vykoupat, pakliže se přihlásí ke sportovním aktivitám. Po takových aktivitách je sprcha samozřejmě povolena. Získání sprchy navíc může sloužit k účasti na sportovních aktivitách, což má následně příznivý dopad na zdraví i psychiku obviněných. S prodloužením doby sprchování je to obdobné. Delší sprchování, větší spotřeba vody, další finanční prostředky.

16) Jídlo servírovat v talířích.

Pakliže je navrhováno použití plastových talířů a ne jednorázových, sděluji následující. Vazební věznice Praha Pankrác nakoupí plastové talíře pro jedno z menších oddělení výkonu vazby a vyzkouší takový provoz. Vynaložené finanční prostředky nebudou nikterak vysoké a je to vhodné před neuváženým rozhodnutím změnit to pro celý výkon vazby. Nelze vyloučit nežádoucí prodloužení doby výdeje stravy, častější rozlití stravy při podávání okénkem, obvinění si mohou stěžovat, že jídlo rychleji stýdne (v miskách udrží déle teplotu) přičemž obvinění samotnou konzumaci jídla sami odkládají, neboť nemají momentálně hlad, chuť a udržení teploty v miskách jim dává několik minut času. Po vyhodnocení tohoto zkušebního provozu zaujme VV Praha Pankrác konečné stanovisko a rozhodne se buď pro stávající model výdeje stravy, nebo pro nový.

20) Navýšit množství aktivit pro obviněné včetně těch vzdělávacích.

Navrhujete zaměstnat obviněné, jako náhradu za nedostatečné množství aktivit. Příslušný zákon zaměstnávání obviněných umožňuje, není však o to ze strany obviněných zájem. Osobně nepamatuji za 20 let praxe jediného zaměstnaného obviněného a nevím o žádném případě napříč

celou VS ČR. Obvinění jsou často využíváni k zajištění činností na oddílech, jako je úklid, stříhání obviněných, úprava jejich zevnějšku apod. Přestože dává obviněným možnost pohybovat se mimo celu, není často zájem ani o tyto činnosti.

22)Přidávat do knihovny aktuální právní předpisy.

K Vašemu požadavku na zaslání právních předpisů, které byly za poslední rok do knihovny přidány, sděluji následující. V knižní podobě se jedná o ÚZ Trestní předpisy (novela TR a TZ od 1. 2. 2019), Sborník stanovisek ochránce práv - Vězeňství II. (k 1. 3. 2019). Pak jsou průběžně dodávány další zákony a vyhlášky, které jsou tištěné z ASPI, tudíž se nejedná o knižní podobu. Jde např. o zákon o výkonu vazby, řád výkonu vazby, vnitřní řád věznice, trestní zákoník, trestní řád, zákon o výkonu trestu, řád výkonu trestu apod.

To je vše, co mohu k navrhovaným opatřením sdělit.

S přáním příjemného dne

Zpracoval:
plk. Mgr. Pavel Kalabza

Vrchní rada
plk. Mgr. Bc. Pavel Dresler
ředitel vazební věznice